

játékot hoztunk létre, a felismerés csak az esztétikum közegeiben születhetett meg. Másként ha az egész falu ott tolongott volna a bemutatókon, konkrétan akkor sem ismertek volna rá sem a tanácselnökre, sem a tisztelendőre, sem az orvosra, sem a falu bolondjára és konkrétan a problémákra sem. Áttételesen igen noha lehet, igazabban.

Az egyik mezőhegyesi népművelő kollégával beszélgettem egy fél év múltával, azt mondta, nem is volt az a játék olyan absztrakt. Mégis csak jó lett volna, ha eljönnek a vezetők és látják. A faluban ugyanis minden változatlan, mintha ott sem lettünk volna.

GYERMEKSZÍNJÁTSZÁS

AZ ELSŐ FÉLIDŐRŐL

— A WEÖRES SÁNDOR ORSZÁGOS GYERMEKSZÍNJÁTSZÓ TALÁLKOZÓRÓL —

A beszámolót saját és más kollégák tapasztalatai alapján írjuk. Így próbáljuk leszűrni azokat a tanulságokat, amelyek máris nyilvánvalóak.

Bizonyosnak látszik, hogy jelenlegi korszakunkban központi felhívás, szervezés és támogatás nélkül minden megyére kiterjedő kulturális megmozdulást megvalósítani nem lehet. Az elmúlt évben a DPM hasábjain még arról számoltunk be, hogy mintegy nyolc megyében bemutatkozási lehetőség nélkül maradtak a gyermekszínházak, nem volt, aki kezdeményezzen, nem volt, aki szervezzen. Társaságunk mostani felhívása eredményeként viszont most minden megye megrendezte gyermekszínház találgatóját. Április 30-ig Csongrád, Szolnok és Bács megye kivételével már mindenütt lezajlottak a bemutatók. Tizenhárom megyében régi partnereink a megyei művelődési központokból, ők voltak a fő szervezők, a többi megyében most kellett megtalálnunk azokat az új embereket, akik szívügyüknek tekintik a gyermekszínházat. S ez nem kevés időbe telt. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a szervezői munka során a gyermek érdeke jobban középpontba került, mint máskor. Nem zsúfolták agyon a programot, több helyen két napig tartott a találkozó, s így a gyermekek végignézhették egymást, s több helyen nekikvaló más látnivalóról is gondoskodtak. Ugyanakkor működtek még a régi beidegződések. 20 csoportot is „lezavartak” egy nap alatt. Megyei kollégáinkat dicséri, hogy több találkozót kisebb településen rendeztek, ahol a gyerekek összejövetele eseménynek számított. Talpraesett szervezőink megtanulják felderíteni az anyagi forrásokat, amiből kulturáltan megszervezhető a találkozók. Volt hely, ahol pénzüke miatt csak oklevelet kaptak a gyerekek, s olyan is, ahol minden csoportnak hat ezer forint támogatás jutott.

Fontosnak tartottuk, hogy közöljük szakértő kollégáinkkal, akik zsűriztek egy-egy találkozót, hogy megértően és humanusan végezzék munkájukat. Figyelembe kell ugyanis venni, hogy — egy-két terület kivételével — az utóbbi fél évtizedben egyetlen egy megyében sem indítottak rendezői tanfolyamot, ahol a fiatalabb kollégák el-sajátíthatták volna a rendezés mesterségét. A gyermekszínház csoportokat általában hölgyek vezetik, akikre az iskola mellett a család terhe is ránehezedik. Általában az a tapasztalat, hogy amikor eljutnak a fiatal anyaság korszakába, akkor abbahagyják a rendezést, még ha ta-

Kinek volt hát haszna ebből a tíz napból? Nekünk táborlakóknak, mindenképpen. Valóságismeretben, társadalomismeretben gazdagodtunk. A szakmai munkában erősödöttünk. Magyarságban és közösségi érzésben szilárdultunk. És hittünk megint valamiben; az alkotó munkánkban.

nulták is korábban. Egyébként tudnia kell a szakmabélinek, aki megfertőztetett drámapedagógiával, hogy még az esztétikai értéket nem hordozó gyermekprodukciónak is jelentős pedagógiai haszna van.

Ez persze nem ment fel az alól, hogy a hiányosságokat észre ne vegyük, és ne közöljük. Pedagógusaink olykor a legalapvetőbb rendezői ismeretekkel sincsenek tisztában. Egyik-másiknak még az ízlése is megkérdőjelezhető. Arra szoktak hivatkozni, hogy nincs megfelelő játszható darab. A művek szerzőit sem tisztelik, nem írják ki a nevüket.

Mindazonáltal mind a hagyományörző műfajban, mind a mesefeldolgozásban és a szociális fogantatású életjátékokban bukkantunk figyelemre méltó eredményekre.

Az máris nyilvánvalónak látszik, hogy feladataink közé kell, hogy tartozzék új műsorfüzetek megjelentetése, ill. a régi jó darabok újraközlése, továbbá szorgalmazása annak, hogy minél több helyen tartsanak rövidebb vagy hosszabb tartamú alapfokú rendezői tanfolyamot, s hogy enyárra már a Társaságnak is indítania kell egy kurzust.

Májusban kerül sor a regionális találkozókra. Nagy ambícióval készülnek rá kollégáink Veszprémben, Pakson, Szentendrén (Pest megye), Debrecenben és Lakiteleken. Abban reménykedünk, hogy a programban megfogalmazott szemléletváltás a gyakorlatban is realizálódik, azaz gyermekközpontú lesz, nem a verseny dominál benne, többféle játékos alkalom nyílik tapasztalatcserére. Szerencsések lesznek azok a gyerekek, ahol a szervezők a természetet is belekalkulálják az együttlétbe. Az elnökség egy húsz tagú „ad hoc bizottsággal” egyetértésben úgy döntött, hogy az Arany János Színházba tervezett gálát (döntőt) áthelyezi Lakitelekre. Egyrészt azért, mert a tervezett időben a színház renováálás miatt már bezár, másrészt mert Lakiteleken kevesebb pénzből lehet megszervezni, s harmadsorban azért, mert a Lakitelek Alapítvány jóvoltából ugyanebben az időszakban az említett helyen jelen lesz 25 határöntúli magyar gyermekegyüttes is. Fontosnak tartjuk, hogy az odaátról jövők lássák a mieinket, a legjobbakat is, s avégett is, hogy a mieink is találkozhassanak, barátkozhassanak a határöntú-

liakkal. A lakiteleki rendezők, szervezők az odaérkező csoportokat a környékbeli helyiségekben is szerepeltetik, Tiszasason, Tiszaugon, Tiszakécskén stb.

Befejezésül és ismételten hangsúlyoznunk kell, hogy a Weöres Sándor Gyermekszínház talákozó a megyékben dolgozó kitűnő kollégáink nélkül nem jött volna

létre, mint ahogy nem jöhetett volna létre a Művelődési és Köznevelési Minisztérium Közművelődési Alapjának anyagi támogatása nélkül sem. Köszönet mindenkinek, aki segített.

Monzák Péter — Kósa Vilma

Pest megyei Gyermekszínház Talákozó

Hét együttest, kilenc produkciót láthattunk 1992. április 25-én az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának Marató utcai épületében. A díszterem szépen megtelt, a csoportok jó közönségei voltak egymásnak, mindvégig érdeklődő, szórakozó, színházszerű volt a légkör. Nem farkodtak a gyerekek a lelkes tetszésnyilvánítástól.

Nem feladatom e helyen az előadások minősítése, inkább csak néhány pedagógiai és művészetpedagógiai tanulság följegyzésére vállalkozom. Különös tekintettel arra, milyen eszközöket leshettünk el a rendezőktől, melyekkel bárki megpróbálkozhat, ha a gyerekek belső alkotóerejének felszabadítására törekszik.

A kartaliak mesejátékában (A király pantallója) maga a tanár úr (László Ferenc) játszotta a királyt. Tiszteletre méltó példamutatás, hisz tudjuk, hogy sok faluban még a gyerek „bohóckodását” sem sokra becsülik. Hasonló esetben viszont nem árt a nagy kamaszokat arra serkenteni, hogy ha mesejátékot játszanak, hagyományos színházi helyett kritikus emberábrázolásra, megfigyelésen alapuló figurateremtésre törekedjenek.

E korosztálynak jó önkifejezési formája az életjáték, jóllehet e műfajjal szemben már mi magunk — mint közönség — vagyunk igen kritikusak, hisz nics nehezebb, mint a hétköznapi életéről újat mondani. Bizonyosságul arra, hogy az életjáték csak akkor színpadképes ma már, ha van benne valami különös dramaturgiai ötlet, a vácszent-lászlóiak **Egyperces dráma** című produkciója szolgál (rendező Rágyánszky Zsuzsa). Az előadás akkor emelkedett a naturalista közhelyszerűség fölé, amikor a lányok anyáik **képzeltbellei** osztálytalákozóját játszották el.

Az inárcsi kamaszok regénydramatizálással léptek színre. **Bambi**, a kis óz az őzek életét jellemző állandó fenyegetettségben cseperedik ifjú ózbikává. Ez az erdei misztériumjáték (legjobb pillanataiban azzá tudott emelkedni) megpróbált egy önmaga belső törvényei szerint működő világot teremteni a színpadon, melynek at-

moszférája önnön világának fenyegetettségére tudta olykor rádöbbsenteni a nézőt. Sajnos, színészi játékkal és rendezői ötletekkel nem tudja végig kitölteni Kovácsné Lapu Mária a széles dramaturgiai ívet. A továbbfejlesztetlen elemek szcenikai takarásával (világítás vagy egyéb eszköz) és lehetséges tömörítéssel sokat nyerne a produkció.

A Fóti Gyermekváros három produkciójának elemzésével betelne a papír (Pilinszky-versen alapuló etüd-játékot és két népmese-feldolgozást adtak elő két rendező (Kis Tibor, Majsai László) rendezésében). Mind a tragikus, mind a komédiai hangvételű előadásokban szíporakáltak a gyermeki egyéniségek. E ténynek nyilvánvalóan az a módszertani tanulsága, hogy ha tiszteljük a személyiséget, varázsolni is tudunk.

Az alsós korosztályt két — hagyományosan — kitűnő együttes képviselte. Bagon Fodor Mihály új elsős generációval fogott munkához. **Ki ölte meg Szunyog urfit?** címmel tulajdonképpen etüd-sorozatot hozott a bemutatóra. A produkció plasztikusan mutatta (a szakembernek) az alkotó munka lélektani felépítését, azt a folyamatot, melynek során a „rendes” gyerek eljuthat a „rendkívüli” művészi teljesítményig — a próbafolyamat és az egyes előadások során.

A Budakeszi Színház Száll a madár, száll az ének címmel — ha szabad ezt a műfaji megjelölést használni — sámánisztikus rítusjátékban jelenítették meg a rekonstruált magyar eredetmondát. Ha elfogadjuk azt a tételt, hogy az egyedi fejlődés megismétli az általánost, akkor ezek a gyerekek meggyőztek bennünket arról, hogy van az emberi fejlődésnek egy mitológikus szakasza. (Vezetőik: Bezeczy Erzsébet és Lukács László).

Summa summarum: amit láttunk, annak örülhetünk. Csak azt sajnálhatjuk, hogy mindössze hét gyerekegyüttes jött Pest megyéből.

Trencsényi Imre

Gyermek- és diákszínház talákozó KAZINCBARCIKÁN

Immár idén másodízben. Mellékízekkel. Avagy hogyan válik szét szándék és megvalósítás. Legalább az eredetről: 1990. Szentes. Drámatanári kurzus. Voltunk egy Bácskai tanár úr vezetete csoport. Egy akarattal elhatároztuk, nem hagyjuk annyiban. Évenként találkozunk valahol, csoportostul, kész vagy készülő produkcióval, játékkal örvendeztetve meg magunkat, tanulni egymástól. Szándékunk szerint. Így született az első. S idén ugyanez a vágy hajtott bennünket másodjára is oda. Öntevékeny kezdeményezéssel, a Város, a Drámapedagó-

giai Társaság, s az Országos Diákszínház Egyesület támogatásával. Elsősorban Klementné Bíró Anikó munkájának köszönhetően. De szinte függetlenül tőlünk, zajlott a fesztivál 1992. március 13-16. között.

Produkció produkciót követett ott fenn az Egressy Béni Művelődési Központ színpadán. A színvonallal sem volt semmi baj, de mégis. Megint csorbát szenvedett a szándék, a műhely-jelleg. Hajtós versengéssé változtatta a színházi környezet, a zsűri, a közönség.